

POSTANOWIENIE

Dnia 19 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Joanna Lemańska (przewodniczący)

SSN Leszek Bosek (sprawozdawca)

SSN Oktawian Nawrot

w sprawie z powództwa M. I.

przeciwko Bank spółka akcyjna w W.

o ustalenie i zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 19 listopada 2024 r.,

na skutek skargi M. I. na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie sprawie o sygn. akt V ACa 2096/22,

1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie, sygn. akt V ACa 2096/22, nastąpiła przewlekłość postępowania;

2. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz M. I. sumę pieniężną w wysokości 2000 (dwóch tysięcy) zł za okres od 14 maja 2021 r. do 19 listopada 2024 r.;

3. zaleca Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie wyznaczenie terminu posiedzenia w sprawie o sygn. akt V ACa 2096/22 nie później niż w terminie miesiąca od dnia zwrotu akt;

4. nakazuje zwrócić od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz M. I. opłaty od skargi w wysokości 200 (dwieście) złotych;

5. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz M. I. kwoty 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia jego doręczenia Skarbowi Państwa – Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie do dnia zapłaty tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym;

6. w pozostałym zakresie skargę oddala.

Leszek Bosek Joanna Lemańska Oktawian Nawrot

UZASADNIENIE

Skargą z 26 sierpnia 2024 r. (data stempla pocztowego) M. I. wniosła skargę na przewlekłość postępowania toczącego się przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie V ACa 2096/22 o ustalenie i zapłatę.

W związku z tym wniosła o:

1. stwierdzenie, że w sprawie V ACa 2096/22 nastąpiła przewlekłość postępowania;
2. zalecenie Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie podjęcie odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie, w tym wyznaczenie terminu rozprawy;
3. przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącej kwoty 5000 zł;
4. zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz skarżącej kosztów postępowania wraz z kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu skarżąca podniosła, iż od ponad roku w sprawie nie zostały podjęte jakiejkolwiek czynności, pomimo składanych wniosków o podjęcie czynności, w tym wyznaczenie terminu rozprawy. Brak ostatecznego rozstrzygnięcia wiąże się jednocześnie z powstaniem po stronie skarżącej ogromnego stresu.

Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie wniósł o oddalenie skargi na przewlekłość.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość”), strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. Skarga jest uzasadniona, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż jest to konieczne do wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

W celu stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania (art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość).

Zgodnie z utrwalonym orzecnictwem Sądu Najwyższego, za naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki uznaje się wielomiesięczną beczynność sądu, trwającą co najmniej 12 miesięcy (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05;

z 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; z 12 grudnia 2018 r., I NSP 6/18; z 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18; z 18 października 2022 r., I NSP 256/22; z 10 stycznia 2024 r., I NSP 244/23). W każdym przypadku należy jednak oceniać całokształt okoliczności sprawy. Oceny, czy w danej sprawie mamy do czynienia z przewlekłością postępowania, nie można sprowadzić wyłącznie do samego czasu trwania postępowania.

Analiza akt sprawy V ACa 2096/22 wskazuje, że apelacja pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z 12 sierpnia 2022 r. została wniesiona 25 października 2022 r. (k. 573v). Akta sprawy wraz z apelacją zostały przekazane do Sądu Apelacyjnego w Warszawie 21 grudnia 2022 r. (k. 575). Pismem z 2 stycznia 2023 r. zawiadomiono strony o składzie wyznaczonym do rozpoznania sprawy (k. 579 i k. 580). Pismem z 20 czerwca 2023 r. doręczono pełnomocnikowi powódki odpis apelacji (k. 585). Odpowiedź na apelację wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w Warszawie 30 czerwca 2023 r. (k. 587). Pismami z 16 sierpnia 2023 r., 12 marca 2024 r. oraz 9 sierpnia 2024 r. skarżąca wniosła o wyznaczenie terminu rozprawy (k. 606, k. 610 i k. 633). Zarządzeniem z 16 maja 2024 r. oraz zarządzeniem z 23 sierpnia 2024 r. poinformowano powódkę, że czynności związane z nadaniem dalszego biegu sprawie i wyznaczeniem terminu zostaną podjęte według kolejności wpływu (k. 624 i k. 635).

Powyższe ustalenia prowadzą do wniosku, że rozprawa apelacyjna nie została wyznaczona przez Sąd Apelacyjny w Warszawie przez okres blisko 14 miesięcy, licząc od dnia wpływu odpowiedzi na apelację. Nie ulega zatem wątpliwości w świetle przytoczonego wyżej utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego, że uzasadniona jest podstawa do stwierdzenia przewlekłości. Jest tak również dlatego, że strona wykazała, że podejmowała trzykrotnie starania o przyspieszenie rozpoznania sprawy.

Odnosząc się do stanowiska Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie zaznaczyć należy, że wpływ spraw i problemy kadrowe powołane w odpowiedzi na skargę pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, w której wniesiono skargę, wynikającej z niewyznaczenia terminu rozprawy apelacyjnej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego:

z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, z 25 kwietnia 2019 r., I NSP 14/19; z 3 września 2024 r., I NSP 195/24). Znaczna liczba wpływających spraw w odniesieniu do obsady kadrowej może co najwyżej prowadzić do stwierdzenia, że przewlekłość postępowania w konkretnej sprawie nie jest wynikiem zaniedbań, czy też uchybień ze strony Sądu. Jednakże to na Państwie spoczywa obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej, w tym zapewnienia optymalnej obsady kadrowej sądów (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, z 25 kwietnia 2019 r., I NSP 14/19; z 3 września 2024 r., I NSP 195/24).

Konsekwencją stwierdzenia, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn. V ACa 2096/22 nastąpiła przewlekłość postępowania, jest obowiązek Sądu Najwyższego rozstrzygnięcia w przedmiocie żądania skarżącej o zasądzenie na jej rzecz kwoty 5000 zł tytułem odpowiedniej sumy pieniężnej.

Zgodnie z art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość, minimalna wysokość sumy pieniężnej jaką należało zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz skarżącej wynosi 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość. Postępowanie w niniejszej sprawie rozpoczęło się 14 maja 2021 r., tj. od wpływu do Sądu Okręgowego w Warszawie pozwu skarżącej, to za trzy zakończone lata postępowania od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz skarżącej należało zasądzić kwotę nie mniej niż 2000 zł za okres, w którym została stwierdzona przewlekłość postępowania sądowego.

Sąd Najwyższy nie znalazł podstaw o przyznaniu sumy pieniężnej w wysokości przewyższającej 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania i przyznania rekompensaty ponad minimum określone w art. 12 ust. 4 ustawy. Ogólnikowe powołanie się na „stres” spowodowany przewlekłością postępowania nie uzasadnia przyznania rekompensaty ponad minimum określone w art. 12 ust. 4 ustawy. Dlatego Sąd Najwyższy uznał, iż adekwatna w stosunku do rozmiarów doznanego przez skarżącą uszczerbku będzie kwota 2000 zł.

Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość, uwzględnił również potrzebę wydania zaleceń w przedmiocie dalszego postępowania i zalecił Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie wyznaczenie terminu posiedzenia w sprawie V ACa 2096/24 w terminie miesiąca od dnia zwrotu akt sprawy.

Na podstawie art. 17 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość należało z urzędu zwrócić skarżącej uiszczoną opłatę od skargi.

O kosztach postępowania skargowego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 1¹ oraz art. 99 k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 i w związku z art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość oraz § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1935 ze zm.).

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

Leszek Bosek Joanna Lemańska Oktawian Nawrot
[SOP